

DONKERE ALLEGORIE VAN DE NEDERLANDSE SAMENLEVING

Het onschuldige dorp blijkt een nachtmerrie

Wanda Reisel schreef met *Nacht over Westwoud* een hoogst actuele pageturner die de lezer tot het eind in zijn greep houdt.

DOOR FLEUR SPEET

In de Nederlandse tv-serie *Iris* speelt de stoere Monique van de Ven een stadse dierenarts, die haar echtgenoot achterlaat om in een dorpsgemeenschap te integreren. Het lukt haar niet, ze wordt aan alle kanten gedwarsboomd. Letterlijk. De serie begint met haar auto-tochtje naar het dorp, waar dwars op de weg een boomtak de doorgang belet. Een onheilspellende voorbode van wat haar te wachten staat.

Op eenzelfde manier vergaat het de getrouwde huisarts Levi Levi in de nieuwste roman van Wanda Reisel, *Nacht over Westwoud*. Hij is waarnemend arts, steeds in een ander dorp of een andere stad. Reisels tiende boek begint met een ongeluk. Levi rijdt met zijn auto een eendje dood. Het is noodweer, een nurkse kat wacht hem in de dokterspraktijk op. Het verhaal is ongehoorlijk spannend, wie begint met lezen kan het boek niet meer sluiten doordat de plot zo nieuwsgierig maakt. Je leest daardoor gemakkelijk over kleine aanwijzingen en diepere betekenissen heen. Want onder de spannende laag

kloppen de verfijnde details.

In het dorp Westwoud heerst islamofobie. Een van de boeren laat zijn schapen voor het Offerfeest op zijn terrein ritueel slachten, wat jaarlijks een stoet moslims aantrekt. Niet alleen het slachten wekt walging bij de dorpsbewoners, ook de enorme verkeerstoestroom ergert hen. Bermen raken vernield, de moslims picknicken overal maar. De dorpsbewoners zijn van plan een slagboom te plaatsen, al brengen ze daarmee de nering van hun dorpsgenoot in gevaar.

Het gaat Reisel om de vreemdelingenhaat. Levi, weliswaar joods maar niet prakkiserend, kind van een moeder die het concentratiekamp overleefde, is te liberaal om een standpunt in te willen nemen. Tot hij betrokken raakt bij een lastige privé-aangelegenheid. Een meisje uit het dorp is verliefd op de Koerdische jongen die op de schapenboerderij werkt. Het meisje blijkt gewenst zwanger, maar haar ouders denken dat de jongen een islamiet is (wat hij als Koerd niet is) en dringen bij de dokter driftig aan op abortus. Een pilletje om in haar soep te strooien. Met zijn weigering tekent Levi zijn doodvonnis. Binnen de dorpsgemeenschap laaien de sentimenten op. Wanneer de Koerdische jongen dan ook nog een meisje uit het dorp met het Downsyndroom lijkt te hebben ver-

kracht, zijn de rapen gaar. Een leraar was er getuige van. Hij werd door de Koerdische jongen van de hooizolder geduwd en overleeft de val ternauwernood. Bijna als een bioloog neemt Levi al deze sentimenten en gebeurtenissen onder de menselijke species waar.

Hier doorheen loopt een minstens zo spannende verhaallijn, die het boek psychologische diepgang geeft. Levi's moeder is overleden. Ze heeft een brief nage-

Zo makkelijk schudden antisemitisme en islamofobie elkaar dus de hand

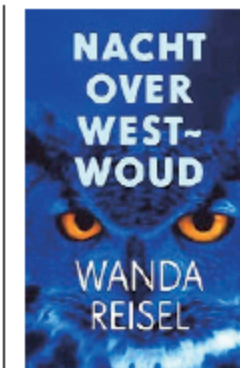
laten. Levi is bang om hem te lezen. Uiteindelijk, terwijl het dorp kookt, opent hij de brief. Daaruit blijkt dat zijn vader de oorlogsjaren volstrekt anders heeft doorgebracht dan hij altijd beweerde. Zijn vader is een leugenaar. Of is hij een kunstenaar? Een Houdini, die zich listig uit de knellende touwen van de waarheid bevrijdde?

Nergens maakt Reisel dit expliciet, maar tussen de vader en de leraar zijn nogal wat lijnen te trekken, waardoor antisemitisme en islamofobie in elkaars verlengde komen te liggen. De leraar blijkt ook een leugenaar, of een slimme

kunstenaar, al is wat hij te verbergen heeft veel kwalijker. Het grote verschil is dat de leraar met zijn leugen aanvoerder wordt van een wellustig wrede dorpsbevolking, die blind op zijn woorden afgaat en vergelding eist. De aardigste mensen staan opeens met een molo-tovcocktail in de hand.

Het boek is een waarschuwing. Zo makkelijk schudden antisemitisme en islamofobie elkaar dus de hand, zo makkelijk kan het verleden een nieuw heden worden. Reisels vakmanschap zit listig verborgen. Zo kruist ze zelfs in de vorm heel slim het verleden met het heden-daagse; een traditionele doktersroman die uitmondt in een modern, politiek geëngageerd verhaal; het nostalgische, onschuldige, dat vilein en nachtmerrie-achtig blijkt.

Wie deze roman uit heeft, zal daarom opnieuw willen beginnen met lezen. En zal dan nóg een laag ontdekken. Die dorpsdokter, die zo heel geëngageerd in Afrika zit terwijl Levi hem nietsvermoedend vervangt, heeft die de touwtjes niet iets te stevig in handen? Bijna zoals een volleerd schrijver?

Wanda Reisel
Nacht over Westwoud
Contact, 284 p., 19,95 euro.